

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 40 ฉบับที่ 47 : 4 ธันวาคม 2552

Volume 40 Number 47 : December 4, 2009

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

บทความพิเศษ

ข่าวกรอง เรื่อง “เดือน...ทุกจังหวัดเฝ้าระวังอหิวาตกโรค”

✉ t_ouppapong@hotmail.com

ธราวิทย์ อุปพงษ์ และคณะ

สถานการณ์

ข้อมูลทางด้านผู้ป่วย (จากสำนักโรคระบาดวิทยา)

ข้อมูลจากรายงาน 506 และจากการรับแจ้งข่าวการระบาด ปี 2552 (ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2552) ช่วงเดือนมกราคม-กันยายน พบผู้ป่วยยืนยันอหิวาตกโรคใน 9 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ระยอง อุดรธานี ขอนแก่น พัทลุง ภูเก็ต ระนอง และยะลา โดยพบการกระจายของผู้ป่วยแบบประปรายเพียงจังหวัดละ 1-2 ราย (สำหรับจังหวัดตากและระนองส่วนใหญ่พบในแรงงานต่างด้าวชาวพม่า)

ช่วงเดือนตุลาคม- พฤศจิกายน พบรายงาน 9 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ตาก สมุทรสาคร สระบุรี ระนอง ยะลา ปัตตานี สงขลา และนราธิวาส โดยจังหวัดภาคใต้ตอนล่างนั้น พบการระบาดหลายกลุ่มก้อนและเป็นวงกว้าง เช่น การระบาดในกลุ่มลูกเรือประมงต่างด้าวและครอบครัว ที่จังหวัดปัตตานี พบผู้ติดเชื้อ (ทั้งแสดงอาการและไม่แสดงอาการ) จำนวนทั้งสิ้น 110 ราย ส่วนจังหวัดตากในสัปดาห์ที่ผ่านมาพบการระบาดในแรงงานต่างด้าวชาวพม่าจำนวน 40 ราย

ข้อมูลทางห้องปฏิบัติการ (จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

ข้อมูลวันที่ 1 มกราคม–31 ตุลาคม 2552 พบการระบาดของเชื้อ *V.cholerae* serogroup O1 และ serogroup O139 ในผู้ป่วย/ผู้สัมผัส 44 รายใน 6 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา (1 ราย) ระยอง (1 ราย) ตาก (19 ราย) ภูเก็ต (1 ราย) ระนอง (21 ราย) และ สุราษฎร์ธานี (1 ราย)

เชื้อที่เป็นสาเหตุส่วนใหญ่ คือเชื้อ *V.cholerae* serogroup O1, El Tor, serotype Ogawa จำนวน 36 สายพันธุ์ รองลงมา คือ เชื้อ *V.cholerae* serogroup O1, El Tor, serotype Inaba เชื้อ *V.cholerae* serogroup O1, El Tor, serotype Hikojima และเชื้อ *V.cholerae* serogroup O139 จำนวน 6, 1 และ 1 สายพันธุ์ตามลำดับ (รายละเอียดการคือยาของเชื้ออยู่ในภาคผนวก)

ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสอบสวนโรคในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง พบว่า ทำเทียบเรือประมง/สะพานปลาเป็นจุดเสี่ยงที่สำคัญแห่งหนึ่ง เนื่องจากมีการปล่อยน้ำเสียจากกระบวนการต่างๆ เช่น การล้างสัตว์น้ำ แปรรูปสัตว์น้ำ หรือ ล้างทำความสะอาดทำเทียบเรือประมง/สะพานปลา/เรือประมง ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง (ไม่ผ่านการบำบัด) เป็นปริมาณมากในแต่ละวัน น้ำเสียเหล่านี้จะมีสารอินทรีย์ซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาต่างๆ ของสัตว์น้ำ/เศษซากของสัตว์น้ำที่จับมาหรือเหลือจากการแปรรูปปนเปื้อนอยู่มาก ส่งผลให้แหล่งน้ำมีคุณภาพเสื่อมโทรมลงและต่อเนื่องไปถึงคุณภาพของสินค้าสัตว์น้ำ เนื่องจากผู้ประกอบการมักใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณใกล้เคียงในการล้างทำความสะอาดสัตว์น้ำในขบวนการแปรรูปสัตว์น้ำ ทำให้ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกต่างๆ

สารบัญ

◆ ข่าวกรอง เรื่อง “เดือน...ทุกจังหวัดเฝ้าระวังอหิวาตกโรค”	785
◆ การระบาดของโรคติดเชื้อ Enterovirus 71 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เดือน พฤศจิกายน 2551	789
◆ สรุปการตรวจข่าวของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 47 ระหว่างวันที่ 22-28 พฤศจิกายน 2552	793
◆ สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสซิกาในกุนยา ข้อมูล ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552	794
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ที่ 47 ระหว่างวันที่ 22-28 พฤศจิกายน 2552	795

ประเด็นสำคัญ

เชื้ออหิวาตกโรค (*V.cholerae*) เป็นเชื้อที่พบได้ตามธรรมชาติ โดยเกาะอยู่ตามสาหร่ายทะเลบางชนิด แพลงตอนสัตว์ (Copepods) และสัตว์ทะเลที่มีเปลือก เช่น กุ้ง ปู ปลาหมึก โดยปกติเชื่อกันว่าสามารถติดขึ้นมากับสัตว์น้ำต่างๆ ได้ตามธรรมชาติ ที่อุณหภูมิห้องเชื้อสามารถมีชีวิตอยู่ในปลาหรือปลาหมึกได้ 2-5 วัน การเก็บรักษาสัตว์น้ำที่อุณหภูมิไม่เหมาะสมจะทำให้เชื้อเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วจนได้ปริมาณที่ทำให้เกิดโรค (Infectious dose) เมื่อนำมารับประทานโดยปรุงไม่สุกเพียงพอ นอกจากนี้เชื้ออาจจะมาปนเปื้อนกับผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำในภายหลัง เนื่องจากการล้างสัตว์น้ำที่แช่ปลาด้วยน้ำที่ไม่สะอาด (ปนเปื้อนเชื้อ) ก็ได้

ปกติเชื้ออหิวาตกโรคสามารถทำลายได้ด้วยความร้อน 55°C เป็นเวลา 15 นาที และโดยสารเคมีกลุ่ม phenolic หรือ hypochlorite ดังนั้นจึงแนะนำให้

1. ปรุงอาหารให้สุกเพียงพอ โดยเฉพาะอาหารทะเล เนื่องจากบางชนิดทำให้สุกก่อนข้างนอกหรือสุกไม่ทั่วถึง (เช่น สัตว์ที่มีเปลือกแข็งต่างๆ) ควรใช้ความร้อนสูงขึ้นและระยะเวลาการปรุงอาหารมากขึ้น

2. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารค้างมือ หากต้องรับประทาน ควรอุ่นให้เดือดก่อนทุกครั้ง

3. น้ำที่ใช้ดื่มควรต้มให้สุกทุกครั้ง ส่วนน้ำใช้อื่นๆ จากมาจากแหล่งธรรมชาติควรเติมสารคลอรีนให้ได้ความเข้มข้น 0.6-1.0 ppm. เพื่อฆ่าเชื้อโรคที่อาจปนเปื้อนมากับน้ำ

4. ควรเก็บวัตถุดิบที่ร่อนมาประกอบอาหารไว้ในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิเหมาะสม เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรคในวัตถุดิบเหล่านั้น

5. การแยกภาชนะ/เครื่องครัว และบริเวณที่ประกอบอาหารระหว่างวัตถุดิบกับอาหารที่ปรุงสุก เพื่อลดการปนเปื้อนของเชื้อโรคที่อาจติดมากับวัตถุดิบมายังอาหารที่ปรุงสุกแล้ว

6. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล เช่น การล้างมือก่อนและหลังการประกอบอาหารหรือรับประทานอาหารทุกครั้ง ขับถ่ายในที่ถูกต้องสุขลักษณะและล้างมือให้สะอาดหลังการขับถ่ายทุกครั้ง เป็นต้น

การระบาดของอหิวาตกโรคในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างครั้งนี้ยังไม่ทราบจุดเริ่มต้นที่แน่ชัด แต่จุดเสี่ยงสำคัญที่อาจเป็นต้นเหตุของการระบาดในวงกว้างครั้งนี้ น่าจะเริ่มมาจากกลุ่มลูกเรือประมงต่างดาว (ซึ่งกระจายอยู่ตามเรือต่างๆ จำนวน 22 ลำ จากทั้งหมดกว่า 4 พันลำ) ที่มาใช้ท่าเทียบเรือแห่งหนึ่งในจังหวัดปัตตานีร่วมกัน ซึ่งบริเวณดังกล่าวพบสาหร่ายรูปโกลที่ไม่เพียงพอ ประกอบกับพฤติกรรมการขับถ่ายที่ไม่ถูกสุขลักษณะของลูกเรือ ส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้ออหิวาตกโรคในแหล่งน้ำบริเวณดังกล่าว ซึ่งนำมาใช้ล้างสัตว์น้ำหรือล้างท่าเทียบเรือ ทำให้อาหารทะเลปนเปื้อนเชื้อ ลูกเรือบางส่วนติดเชื้อและนำไปแพร่ต่อให้กับลูกเรือรายอื่นๆ ที่อยู่ในเรือลำเดียวกัน

สถานการณ์อหิวาตกโรคในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างขณะนี้ยังอยู่ในระยะของการระบาด (Epidemic period) เนื่องจากยังพบผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มขยายวงกว้างขึ้น ส่วนภูมิภาคอื่นๆ พบเพียงประปราย ยกเว้น ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งของจังหวัดตากพบการระบาดแบบเป็นกลุ่มก้อนในแรงงานชาวพม่า โดยภาพรวม **คาดว่าอาจจะพบการระบาดแบบประปรายหรือเป็นกลุ่มก้อนกระจายได้ในหลายจังหวัด** เนื่องจากการรับประทานอาหารทะเลที่ปนเปื้อนเชื้อโดยไม่ปรุงให้สุกเพียงพอ หรือในกลุ่มประชาชนตลอดจนแรงงานต่างดาวที่มีสภาพความเป็นอยู่ ยังไม่ถูกสุขลักษณะ หากพื้นที่ใดไม่สามารถตรวจจับการระบาดได้แต่เนิ่นๆ (สาเหตุที่พบบ่อย คือ ระบบเฝ้าระวังไม่สะท้อนความเป็นจริง เนื่องจากไม่มีการส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ หรือ ไม่ส่งรายงานในระบบเฝ้าระวัง) อาจทำให้การระบาดขยายวงกว้างและยากต่อการควบคุมโรค

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน	นายแพทย์ประยูร ฤณาสล
นายแพทย์วิรัช จายนีโยธิน	นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข	ว่าที่ ร.ต. ศิริชัย วงศ์วัฒน์ไพญ์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการวิชาการหลัก : แพทย์หญิงดารินทร์ อารีย์โชคชัย

กองบรรณาธิการดำเนินงาน

พงษ์ศิริ วัฒนาสุรภิตต์	บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์
สิริลักษณ์ รังษิวงษ์	อรพรรณ สุภาพ
กรรณิการ์ หมอนพั้งเทียม	น.สพ.ธีรศักดิ์ ชักนำ
ลัดดา ลิขิตยงวรา	สมาน สมบูรณ์รัตน์
สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์	ประเวศน์ เข้มชื่น
อัญชนา วาภิธ	วรรณศิริ พรหมโชติชัย
นงลักษณ์ อยู่ดี	กฤตติกาณต์ มาท้วม
พูนทรัพย์ เปี่ยมฉนิ	สมหมาย ยิ้มขลิบ

ฝ่ายศิลป์ ประมวล ทุมพงษ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ ฅมยา พุกกะนายนนท์

ผู้เขียนบทความ

¹ธราวิทย์ อุปพงษ์ ¹อาทิชา เทพสุนทร ¹อมรรรัตน์ ขอบกตัญญู

ตรวจทานและแก้ไขโดย

ดารินทร์ อารีย์โชคชัย ¹โสภณ เอี่ยมศิริถาวร ²พจนาน ศิริอารยาภรณ์ ²

¹กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

²กลุ่มงานวิจัยพัฒนานักโรคระบาดวิทยา สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สำหรับแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยอหิวาตกโรค การให้สารน้ำทดแทนกับที่ร่างกายสูญเสียไปอย่างเพียงพอถือเป็นเป้าหมายหลัก ส่วนการให้ยาปฏิชีวนะเป็นเรื่องรองลงมา ในผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงพบว่า การให้ยาปฏิชีวนะจะช่วยย่นระยะเวลาการถ่ายเหลวและยังลดปริมาณอุจจาระลงประมาณ 50% ส่งผลให้ผู้ป่วยหายป่วยเร็วขึ้นสามารถกลับบ้านได้เร็วขึ้น ช่วยลดโอกาสและระยะเวลาการแพร่กระจายเชื้อลง และช่วยลดค่าใช้จ่ายในโรงพยาบาลลง ซึ่งมีความสำคัญมากในช่วงที่เกิดการระบาดในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ

1. พื้นที่ซึ่งพบผู้ป่วยอหิวาตกโรค ควรพิจารณาจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (War room) ในแต่ละระดับ เพื่อควบคุมกำกับสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งรูปแบบศูนย์ปฏิบัติการนั้นขึ้นกับบริบทของแต่ละระดับ/พื้นที่ แต่ที่สำคัญกว่า คือ “เนื้อหาสาระของศูนย์ปฏิบัติการ (Function)” ที่จะต้องเน้นเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้เก็บรวบรวมมาอย่างสม่ำเสมอ (เช่น รายสัปดาห์ หรือ รายวัน) เพื่อนำเสนอแก่ทีมและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมป้องกันการระบาดอย่างทันทั่วถึง (ไม่เน้นการประชุมที่มากเกินไปและไม่ได้ผลเท่าที่ควร) โดยมีแนวทางพิจารณาในแต่ละระดับ (กำหนดโดยกลุ่มงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักระบาดวิทยา) ดังนี้

1.1. ระดับอำเภอ เมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป

1.2. ระดับจังหวัด เมื่อพบผู้ป่วยรายใหม่ต่อเนื่องกันมากกว่า 10 วัน ในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง หรือ พบผู้ป่วยมากกว่า 1 อำเภอภายในจังหวัด

1.3. ระดับเขต เมื่อพบผู้ป่วยรายใหม่ต่อเนื่องกันมากกว่า 10 วัน ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรือ พบผู้ป่วยมากกว่า 1 จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ

2. แนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันควบคุมโรคอหิวาตกโรคของแต่ละพื้นที่

โดยปกติแต่ละพื้นที่จะต้องเฝ้าระวังทั้งแบบตั้งรับ (Passive surveillance) ได้แก่ การรายงานผู้ป่วยโดยสถานพยาบาลต่างๆ เข้าสู่ระบบรายงาน 506 และแบบเชิงรุก (Active surveillance) ได้แก่ การออกสอบสวนโรค (Outbreak investigation) และการค้นหาผู้ป่วย/ผู้สัมผัสในชุมชน (Active case finding) ควบคู่กันไป แต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ ดังนี้

2.1. พื้นที่ซึ่งยังไม่พบผู้ป่วยอหิวาตกโรค ให้เน้นวิเคราะห์สถานการณ์และติดตามจำนวนผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงและอาหารเป็นพิษในพื้นที่รับผิดชอบต่างๆ สัปดาห์ เพราะก่อนพบผู้ป่วยอหิวาตกโรคในพื้นที่มักมีจำนวนผู้ป่วยอุจจาระร่วงเพิ่มขึ้นชัดเจน หากพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน (คือ พบผู้ป่วยตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปจากหมู่บ้านเดียวกันในระยะเวลาใกล้เคียงกัน) ควรรีบสอบสวนโรคเพื่อหาสาเหตุโดยเร็ว ขณะเดียวกันต้องเน้นให้แพทย์/เจ้าหน้าที่ระดับของโรงพยาบาลพิจารณาส่งตรวจ Rectal swab culture เพื่อยืนยันเชื้อสาเหตุ

โดยเฉพาะเชื้อ *V.cholerae* เมื่อพบผู้ป่วยมาด้วยอาการท้องร่วงเฉียบพลัน

2.2. พื้นที่ใหม่ซึ่งเพิ่งพบผู้ป่วยอหิวาตกโรค ควรเน้นการออกสอบสวนโรค ค้นหาผู้ป่วย/ผู้สัมผัสโรคในชุมชน และป้องกันควบคุมโรคโดยเร็ว

2.3. พื้นที่ซึ่งพบการระบาดของอหิวาตกโรคเป็นวงกว้างและทราบสาเหตุของการระบาดแล้ว ควรเน้น “การป้องกันเชิงรุก” เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ เช่น การปรับปรุงระบบสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน (เช่น การเติมคลอรีนในน้ำใช้) และการให้สุขศึกษาแก่ประชาชน

นอกจากการเฝ้าระวังในผู้ป่วยแล้ว การเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการนับเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรดำเนินการควบคู่กันไป โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานกับห้องปฏิบัติการเพื่อการรักษาน้ำดื่มในโรงพยาบาล และการควบคุมโรคในชุมชนต่อไป

3. สำหรับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พื้นที่ที่พบผู้ป่วยอหิวาตกโรคในช่วงที่ผ่านมา พื้นที่ที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และ พื้นที่ที่มีท่าเทียบเรือ/ สะพานปลา

3.1. ในระยะ 3 เดือนนับจากนี้ (ธันวาคม 2552-กุมภาพันธ์ 2553) ควรเร่งรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มลูกเรือประมงทั้งชาวไทยและต่างด้าว ให้ทราบสถานการณ์การระบาดของอหิวาตกโรค ทราบวิธีการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล และ ทราบวิธีป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อ (ดังที่กล่าวไว้ในส่วน “ประเด็นสำคัญ”)

3.2. พื้นที่ที่มีท่าเทียบเรือ/ สะพานปลา ควรมีการประเมินระบบสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมบริเวณท่าเทียบเรือทุกแห่ง (อาจร่วมประเมินกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือองค์การสะพานปลา กระทรวงเกษตรฯ) เพื่อรับทราบปัญหาซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อไป (เพื่อให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน) ส่วนการแก้ไขปัญหาอาจจะประสานผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงานแบบภาคีเครือข่าย ซึ่งจะทำได้แนวทางการแก้ไขจากหลากหลายมุมมอง และยังคงเสริมการมีส่วนร่วมก่อเกิดเป็นความร่วมมือที่ดีระหว่างต่างหน่วยงานต่อไป

3.3. สำหรับขั้นตอนการขนถ่ายสัตว์น้ำ/การล้างสัตว์น้ำ/การแปรรูปสัตว์น้ำที่ทำเทียบเรือ/ สะพานปลา ตลอดจนการล้างท่าเทียบเรือ/ สะพานปลา หากล้างด้วยน้ำจากแหล่งธรรมชาติ (ที่ไม่ใช่ น้ำประปา) ควรล้างด้วยน้ำสะอาดซึ่งเติมสารคลอรีนตามในครั้งสุดท้ายเสมอ เพื่อลดการปนเปื้อนของเชื้อโรคจากแหล่งน้ำธรรมชาติมายังผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ โดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการประมง เจ้าของท่าเทียบเรือเอกชน และ/หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานรัฐที่กำกับดูแลท่าเทียบเรือ เพื่อปรับปรุงกระบวนการดังกล่าว

ภาคผนวก

สถานการณ์การดื้อยาของเชื้ออหิวาตกโรคปี พ.ศ. 2552 (วันที่ 1 มกราคม– 31 ตุลาคม 2552)

ผลการทดสอบความไวของเชื้อ *V. cholerae* serogroup O1 และ serogroup O139 จำนวน 44 สายพันธุ์ ต่อสารต้านจุลชีพ 6 ชนิด ได้แก่ Ampicillin (AMP), Chloramphenicol (CHL), Ciprofloxacin (CIP), Co-trimoxazole (SXT), Norfloxacin (NOR) และ Tetracycline (TET) พบว่า

- *V. cholerae* O1 serotype Ogawa 36 สายพันธุ์ (จากตาก 19 ระนอง 15 ภูเก็ต 1 และระยอง 1) ดื้อต่อ Co-trimoxazole (ร้อยละ 91.7) และ Tetracycline (ร้อยละ 91.7) ไม่ดื้อ Chloramphenicol , Ciprofloxacin และ Norfloxacin

- *V. cholerae* O1 serotype Inaba 5 สายพันธุ์ (จากระนอง 5 และฉะเชิงเทรา 1) ดื้อต่อ Co-trimoxazole (ร้อยละ 83.3) ไม่ดื้อ Ampicillin, Ciprofloxacin, Norfloxacin และ Tetracycline

- *V. cholerae* O1 serotype Hikojima 1 สายพันธุ์ (จากระนอง) ดื้อต่อ Co-trimoxazole (ร้อยละ 100) และ Tetracycline (ร้อยละ 100) ไม่ดื้อ Ampicillin, Chloramphenicol, Ciprofloxacin และ Norfloxacin

- *V. cholerae* O139 1 สายพันธุ์ (จากสุราษฎร์ธานี) ดื้อต่อ Co-trimoxazole (ร้อยละ 100) และ Tetracycline (ร้อยละ 100) ไม่ดื้อ Ampicillin, Chloramphenicol, Ciprofloxacin และ Norfloxacin

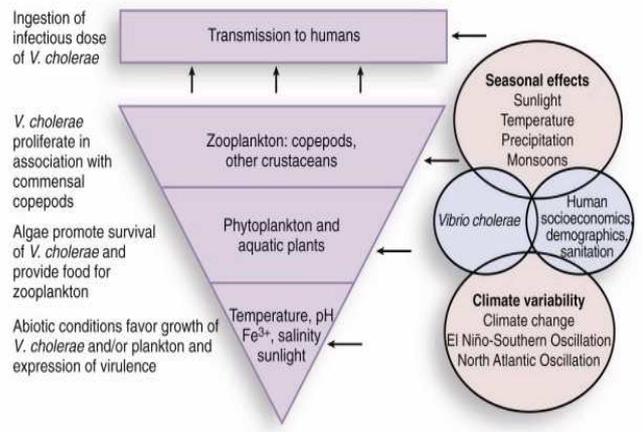
จากผลการทดสอบความไวของเชื้อต่อสารต้านจุลชีพปี 2552 (วันที่ 1ม.ค.–31 ต.ค.52) พบว่า *V. cholerae* O1 serotype Ogawa, serotype Hikojima และ *V. cholerae* O139 ดื้อต่อ Co-trimoxazole และ Tetracycline ส่วน *V. cholerae* O1 serotype Inaba นั้นดื้อต่อ Co-trimoxazole แต่ยังไม่ดื้อผลดีกับ Tetracycline ส่วนยาที่ยังใช้ได้ผลดีในทุก serotype คือ ยาในกลุ่ม Fluoroquinolone (Ciprofloxacin และ Norfloxacin)

เอกสารอ้างอิง

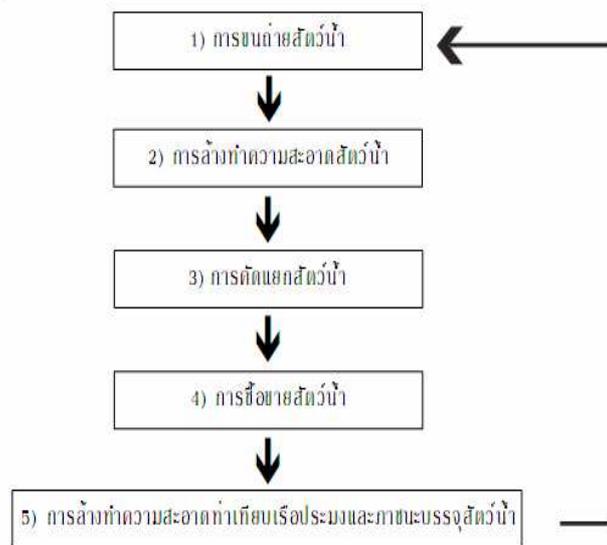
1. พรสุข จงประสิทธิ์. ทำเทียมเรือประมง สะพานปลาและแปปลา กับ แนวทางการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการ คุณภาพ กรมควบคุมมลพิษ. สามารถค้นได้จาก http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_water.cfm?task=pier
2. กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค สำนักโรคระบาดวิทยา. รายงาน 506 (Cholera). สามารถค้นได้จาก <http://203.157.15.4/>
3. กระทรวงสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์สาธารณสุข. สถานการณ์การระบาดและการดื้อยา ของเชื้ออหิวาตกโรคปี 2550 และปี 2552.

4. Greenough III WB, Gordon RS, Rosenberg IS, et al. Tetracycline in the treatment of cholera. Lancet 1964; 1:355-377.

รูปที่ 1 ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดเชื้ออหิวาตกโรค (A hierarchical model for cholera transmission)(จาก Lipp EK, Huq A, Colwell RR. Effects of global climate on infectious disease: The cholera model. Clin Microbiol Rev. 2002; 15:757-770.)

รูปที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานของทำเทียมเรือประมง¹

(หมายเหตุ: จากการสำรวจของกรมเจ้าท่าในปี 2543 ¹พบจำนวนผู้ประกอบการทำเทียมเรือประมงและสะพานปลาทั่วประเทศ 735 แห่ง แบ่งเป็นทำเทียมเรือประมงขององค์กรสะพานปลา 18 แห่ง ทำเทียมเรือประมงเอกชน 524 แห่ง และทำเทียมเรือประมงภายใต้โครงการพัฒนาประมงน้ำจืดชายฝั่งพื้นบ้านของกรมประมง 193 แห่ง)

(สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ <http://203.157.15.4/>)